

Gröna Kvinnor vid överfarten från den vackert belägna fjällstationen Saltoluokta där avstamp till både Kungleden och mindre dagsturer kan göras tar vi med oss kunskap från platsens själ som **sameviste i Sirges sameby**. Nylagade efter renande bastubad med eftersläckning av lokalproducerat öl funderar vi på ett utvidgat sätt att närma sig det historiska samevistet. Fjällstationen är ju belägen mitt i ett samiskt kulturlandskap med historiska spår från tiotusen år, härdar, fångstgropar, förvaringsgropar, mjölningsvallar för ren. Här stannade samerna vår och höst vid flyttningarna till och från sommarbeteslanden som låg i Norge. Det var innan myndigheterna bestämde att gränserna skulle stängas. Vid Stora Sjöfallet, Stuur Muorkke, drogs båtarna upp på land förbi fallen under flytten.

Inte visste vi att Unescos världsarv Lapponia hotas om gruvan startas vid Gállok. *Motiveringen till världsarvsstatusen var att inte bara den storslagna naturen, utan också samekulturen med en ålderdomlig nomadiserande renskötsel såsom varande "ett av de bäst bevarade exemplen på nomadområden i norra Skandinavien".* Men för delar av tre av de samebyar som ingår i Lapponia, förutom Sirges även Jåhkågasska och Tuorpon, kommer den under tusentals år använda flyttleden mellan renarnas sommarbetesland i fjällen och vinterbetesland på tallhedarna i skogslandet att spärras om den planerade gruvan i Gállok blir verklighet, och den traditionella renskötseln i Lapponia därmed blir omöjlig att genomföra.

Nu berättar vi vår nya kunskap för dig och funderar på hur berättelsen om besöket på den fantastiska fjällstationen där inga dörrar låses kan utvecklas så att de historiska vingslagen kan bli del av helhetsupplevelsen.

Välkommen att bli medlem i Fria Gröna Kvinnor www.gronakvinnor.se
Hälsar Ewa Larsson & Gunilla Larsson. Medlemsavgift 100 kr Bg 5412-686

GRÖNA KVINNOR BESÖKER GÁLLOK & SIRGES

Efter en samiskt guidad vandring till Gállok med tid för inhämtning av platsen själ, förundras vi. - Hur kan en provborrning för gruvbrytning överhuvudtaget få ske på denna undersköna plats med sin fullmatade historiska betydelse?

Nu vet vi att Gállok ligger i hjärtat av Sápmi, i ett område som har garanterats samerna av myndigheterna, när samerna fördrivits från andra delar av landet. Här var ett skogs-samiskt skatteland, Tjäruborgares land. Skattelanden kunde köpas, säljas och ärvas, vilket enligt samisk rättstradition skedde på lika villkor mellan döttrar och söner. Eftersom kvinnan var kontinuiteten i det samiska samhället, gick skattelandet oftast över till dottern och det var maken som flyttade till hennes land. Förutom skogsrenskötsel levde de som bodde här även på tjärbränning och pärlfiske på 1700-talet och från denna tid känner vi renskötaren Gunilla som tog hand om de första nybyggarnas renar. På den tiden kunde samerna dra dem inför häradsrätten som gjorde intrång på skattelandet, lät sina djur beta där, fiskade, eller annat och få ersättning. Med första rennäringslagen 1886 tog staten över äganderätten till skattelanden och samerna fick endast kvar dispositionsrätt "enligt urminnes hävd", kollektivt via samebyarna. Idag kan urminnes hävd inte ens stoppa en gruva, trots att samernas folkvalda organ, sametinget, enligt sagt nej till planerna på gruva här. - Men nu vet vi gröna kvinnor att den historiska rätten till marken, till land och vatten i detta historiska landskap, hör till samerna.

Sittande vänster: Gunilla Staaf journalist, Gunilla Larsson arkeolog, Ewa Larsson samhällsvetare, Maria Björke ekonomi, Tzighe Kifle undersköterka. Stående vänster: Kerstin Haraldsson biolog, Sonja Jonsson lärare, Agneta Granström sjuksköterska, Kristina Enholm ekonomi, Ingegerd Axelsson de Douaron folkbildare, Maria Antonsson ekologisk företagare.